

NACZELNE ZASADY POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

- 1) **Zasada prawa do sądu.** Każdy obywatel ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd, przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym.
- 2) **Zasada prawdy.** Urzeczywistnienie tej zasady winno objawiać się w wydaniu przez sąd orzeczenia zgodnego w konkretnej sprawie z rzeczywistym stanem rzeczy. Dociekanie prawdy przez sądy w postępowaniu cywilnym powinno ograniczać się do przeprowadzenia dowodów zgłoszonych przez strony.
- 3) **Zasada równości stron.** Każda ze stron posiada możliwość korzystania z jednakowych środków prowadzących do obrony swoich interesów w tym postępowaniu.
- 4) **Zasada dyspozytywności** przejawia się w tym, iż sąd nie wszczyna postępowania z urzędu, a jedynie na wniosek strony, a przedmiotem rozpoznawania przez sąd są tylko żądania zgłoszone przez strony. Wyjątki w postępowaniu w sprawach rodzinnych.
- 5) **Zasada kontradiktoryjności** (sporności) przejawia się w tym, że sąd rozstrzyga sprawę wyłącznie na podstawie dowodów, przeprowadzonych na wniosek stron procesowych. Natomiast sam sąd nie przejawia własnej inicjatywy w gromadzeniu materiału dowodowego. Wyjątki w postępowaniu nieprocesowym np. sąd ustala z urzędu skład i wartość majątku w podziale majątku po rozwodzie oraz w dziale spadku.
- 6) **Zasada jawności.** Rozpoznawanie spraw przed wszystkimi sądami w Polsce odbywa się jawnie. Przez jawność postępowania cywilnego należy rozumieć: jawność wobec uczestników postępowania (m.in. prawo do przeglądania akt), jawność wobec osób postronnych (osoby pełnoletnie mają wstęp na salę sądową na posiedzenia jawne). Wyjątek: sprawy rozwodowe.
- 7) **Zasada bezpośredniości.** Celem jej jest, aby sąd, który ma wydać wyrok w danej sprawie osobiście (bezpośrednio) zetknął się z całym materiałem sprawy, będącym podstawą orzekania. Wyjątek: przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadka przed sądem w miejscowości, w której mieszka.
- 8) **Zasada ustności.** Na rozprawie strony ustnie zgłaszają swoje wnioski, dowody i ustosunkowują się do żądań strony przeciwnej.
- 9) **Zasada koncentracji materiału procesowego.** Celem jej jest przeciwdziałanie przewlekłości postępowania i dążenie do tego, aby rozstrzygnięcie nastąpiło na pierwszym posiedzeniu, jeżeli jest to możliwe bez szkody dla wyjaśnienia sprawy.
- 10) **Zasada formalizmu procesowego.** Zarówno samo postępowanie, jak i czynności w nim dokonywane są pod względem formalnym określone przepisami prawa. Przeciwnością jest zasada dowolności trybu postępowania (np. przed sądem polubownym).

